

מסורת הש"ס

א) מנר לו מזרחית לפנות שהוא כמון גמא ועלתה חיבשאל וזתקון וק"ל כל חיבור דממואל קולאל ויד הקונה על התחמוה וליט לוקח אלא בפחות שכן ידיו של לואילא נממן מיד מחזיק בספק וי"א חולקין מפני שהוא ספק וכל פסיקא דממואל חולקין ולא נחברו לנו להכריע הלכה למעשה זה פי רבינו מנחאל. ערוך ערך גז וט"ע של אביאל שז שזי אחר מהפוסקים וגם מדע שפי" ר"ח כמו שפירש ר"י בתוספות ד"ה כמין גאס. ב) פס"א: הקנה. א) ונדפוי קלר, א) ז"ל שמעון. רש"ש, ב) רש"י מ"ז וועי רש"ש, א) ז"ל רבנא, א) ש"ל מ"ז, ב) ג"א הוה אמינא.

הגהות הב"ח

א) גמ' מדבית ליה למכתב מנר דלראובן כנגד לוי (ושמעון כנגד יהודה) תל"ז גירסת הסו"ס היטה דשמעון כנגד יהודה ורשב"ס היה גורס בתקומו דראובן כנגד לוי והמדפיס הכניס שמי הגירסאות נכנסים: ב) רשב"ס ד"ה וקנה כנגד וכו' מוחזק כדי כז"ל ותיבת היינו נמחק: א) י"ח הילך לויט כי מדהיה ליה למכתב ראוון כנגד לוי כזה:

ראובן	שמעון
	
לוי	יהודה
	
ראובן	שמעון
	
ראובן	שמעון

ד) תוס' ד"ה מנר וכו' חזי שדה כזה:

ראובן	שמעון
	
ראובן	שמעון
	
ראובן	שמעון

א. ולא מצר לו המצר הרביעי אלא קצר. רש"י. ב. וא"ת וכו' והא שמעיון ליה לרב דאמר (לקמן בעי"ב) שאפי"א מצר אלא ג' מצרים קנה הכל חוץ ממצר רביעי, ולמה יגרע כשהמצר הרביעי קצר ויחזי כשהוא מצר לו מוצר רביעי כולל י"ל היינו טעמא דגרע בשמצר לו מצר רביעי והוא קצר לפי שהוא כמפרש שאינו רוצה שיקנה כנגד הארוך. ריטז יונה. ג. לא הוה שתיק ליה משום דלא חש למילתיהו אלא מחזן שלא מצא תשובה לדבריהם. שם. ד. ומביעאי לדון מי אמרינן כיון דרמז ליה מחרוצפון, לפי תוס' צ"ל דרמז, קנה ליה לרוח דרומית ולרוח מערבית דאמרין וכו' דהייל מרובע, או דילמא אמרינן כיון דלא כתב ליה רוח דרומית ורוח מערבית, לא קני אלא תלם אחד על פני מחרוצפון, א"י כנגד ראש חזר. ר"י מינץ. ה. וש"מ שאם מצר לו מצר אחד במזרח ומצר אחד בצפון ולא יוחר שלא קנה כל השדה. רמב"י יונה.

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סב.

ואי אמר ליה נכסי אפילו כסי ועבדי. אצל מטלטלי לא עד דא"ל כל נכסיי: **מנר** לו. המוכר שדה לחבירו בשטר המכירה מנר מערבי ארוך מאה אמה ומנר מזרחי כנגדו קצר ג' אמה שלא הגיע אלא עד חצי השדה ומנר של צפון ודרום מימין ושמאל מן המזרח עד המערב

כזה: אלא כנגד הקצר. כנגד מנר

מזרחי יקנה ב' דהיינו חצי השדה ומנר מערבי שהוא ארוך מנרים הרחיצ לו דמנר שלם הוטרך לכתוב בשטר:

קצר

ארוך

ויקנה כנגד ראש תור. כלומר הא איכא למימר דדוקא כתב לו מנר מערב ארוך ומנר מזרח קצר (ט) היינו כדי לקנות מנר מערב מאה אמה בלחוד המנר ומנר מזרח חמשים אמה וה"ד כגון שיקנה כל השדה באלכסון כנגד ראשי השורות של מזרח ומערב כזה: **ומודה רב**.

מקמי דאשתיק אצל בתר דאשתיק אודי בתרבייהו: היכא

ראובן

שמעון

ראובן

יהודה

כלומר מנר מזרחי שהוא ארוך לא יקנה אלא יהודה כנגד שמעון דהיינו חצי השדה ומדלאל כתב הכי ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה. אצל לעיל במילתיה דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מנר מזרחי ויהודה מנר מערב כנגד שניה וכתב לו יהודה מנר מערב ושמעון מנר מזרח דהיינו אחד ארוך ואחד קצר התם לא קנה אלא כנגד הקצר דבע"כ מנר מערב הרחיב לו שלא יכול לפרש ושמעון כנגד חצי יהודה כי הכא שאין כותצין חצי מנר והוטרך לכתוב מנר שלם. נראה דה"ג מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי ב' דמשמע שמנר לו מנר ראובן ושמעון ארוך ומנר לוי הוא הקצר אצל יהודה לא חזכיר וגרסינן כן הדברים להעמיד החסרון של מנר ביהודה האחרון. וצפירוש' ר' חננאל מרומא גרסינן מדה"ל למיכתב מנר לוי כנגד מנר ראובן וכיוצא בו מנר יהודה כנגד מנר שמעון ומשם יש ללמוד שכתוב בספרים שלהן מדהוה ליה למיכתב לוי כנגד ראובן ולא כתב כו' וכן עיקר: **מנר ראובן מזרח ומערב כו'**. המוכר שדה לחבירו ורוצה לכתוב מנריה ויש לשכנו ראובן ב' שדות אחת במזרח ואחת במערב ט' (ולשמעון שכנו שמי שדות אחת בצפון ואחת בדרום) לא יכתוב לו סתם שדה זו שאני מוכר

ראובן

שמעון

לך הרי היא בתוך שדות ראובן ושמעון דלחי למיפלג ליה באלכסון כזה ומנאל שנוטל אצל מנר ראובן ושמעון אצל שככותב מנר ראובן רוחין תרמינן ומנר שמעון רוחין תרמינן הרי ארבע רוחות וכ"ש אם יכתוב לו צפירוש מנר ראובן מזרח ומערב מנר שמעון צפון ודרום דשפיר דמי: **סיים לו אם הקרנות**. לשון סימן. שהיו שדות הרבה של בני אדם מקיפין אותו ולא כתב אלא ארבע שדות של ד' קרנות השדה אצל ארכה ורחבה לא מנר כלל מי אמרינן אין דרך למכור קרנות השדה אלא כל השדה שבתוך הקרנות מכר לו דמש"ה סיים לו קרנותיו או דלמא לא מכר לו אלא תלם באלכסון מקרן לקרן שמי וערב

ראובן

שמעון

ראובן

יהודה

שמנר לו קרן דרומית מזרחית וקרן צפונית מערבית ונמנאל שמנר תחלת כל רוח כזה. אם תמנאל לומר גבי סיים לו את הקרנות דלא קנה אלא כנגד הקרנות היינו משום דהתם לא סיים את הרוחות אצל הכא שמנר תחלת כל הרוחות כמי שמנר את כולן דמי וקנה הכל או דלמא לא קנה אלא באלכסון כזה:

רחבה מצד אחד ולא יותר מהו מי אמרי' נחתנה לו ברביע על פני כולה או דלמא כיון שלא מצר לו אלא ב' רוחות לא קנה אלא שתי רצועות כנגד

סב. המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סב.

ואי א"א נכסי אפי"ו בתי ועבדים. אצל מטלטלין לא ואע"ג דאמר בני שמת (לקמן דף קנ:ׁ) כל נכסיי לפלוני גלימא איקרי נכסי לשון נכסיי שאני דמשמע ריבוי יותר מנכסי דהכא אצל אין לחלק משום דהתם אמר כל נכסי דא"כ הו"ל לחלק התם כדמחלק התם צין מטלטלי לכל מטלטלי ועוד

י"ל דהתם מיירי במתנה דבעין יפה נותן והכא במכר: **במצר אחד ארוך ומצר אחד קצר**. ומיירי שמנר לכל ד' רוחות א' כפ"י הקונט' ג' דאי לא מנר אלא מזרח ומערב ולא מנר מצר צפון ודרום א"כ היכי קאמר ליה רב אסי וינקי כנגד ראש תור אדרבה ה"ל למפוך דלא ליקני אלא תלם אחד במזרח ותלם אחד במערב דהא אית ליה לרב אסי לקמן במנר לו מנר ראשון ושני ושלישי ומנר רביעי לא מנר לו דלא קנה אלא תלם אחד על פני כולו ומה שהקשה רבינו יצחק לפירוש הקונטרס אי מארבע רוחות מנר לו אמאי לא קנה אלא כנגד הקצר דאם כן אמאי מנר לו מנר רביעי לאו פירכא היא דמנינן למימר רביעי לאו פירכא קודם ששחק משמע דבשחק מודה לכו אע"ג דלקמן (עמוד ג) שחק א' (רבא) לנאבי אע"ג דלא הודה לו אלא שלא חש להשיבו הכא לכתוב היינא לוי דרב כהנא ורב אסי הוו כמו תלמיד חזר לרב כדאמר' (פאהדין דף לו:ׁ) דלסבירה לא הוו ריכיי^א וצריז מקומות רב מודה כששחק להם בפ"ק דצ"ק (דף יא. וסא) גבי אין שמין לא לגנב ולא לגזול דקאמר' אדרבה מדאמר' ליה רב כהנא ורב אסי לרב דינא הכי ושתיק ש"מ שמין ולא אמר הא דשתיק משום דלא חש להשיב וצ"ק דצינא (דף ו. וסא) גבי אפרוח שנוגד ציו"ט דא"ל רב כהנא ורב אסי לרב וכי מה צין זה לעגל שנוגד מן הטרפה ושתיק רב אמר רב יוסף מאי טעמא שתיק רב לימא לכו הוואיל ומוכן אגב אמו ללכודי וכן בצאיוה נשך (צ"ת דף סט:ׁ) גבי קשיא אמר רב אגרא ופגרא א"ל רב כהנא ורב אסי לרב אי אגרא לא פגרא אי פגרא לא אגרא שתיק רב אמר רב ששת מאי טעמא שתיק רב לא שמיע ליה הא דתניא כו' משמע בכל הנהו דלא מפני שלא חש להשיב שחק אלא מפני שהודה: **בדרהוה ליה למיכתב מצר שמעון כנגד יהודה**. פירוש כנגד יהודה לצד ולא הו"ל למיכתב ראובן ומכתב ראובן שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וגירסא זו אינה נראת דלמה ליה למינקט כה"ג דהשתא דלג לוי יהודה הכא לו לדלג שהוה אחרון לכן גרים רש"ס מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי והשתא דלג יהודה ומ"מ קשיא לר"ת דהכי הוה ליה למימר מדלאל הו"ל למיכתב שמעון וכתב שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה ונראה לר"ת כגירסא הראשונה ולא קאי אעיקר מילתיה דרב דקאמר לא קנה אלא כנגד הקצר דא"כ הו"ל למימר מדלאל הו"ל למיכתב ראובן אלא קאי אדיוק דכי היכי דקאמר רב דלא קנה אלא כנגד הקצר ה"נ אם מנר מנר ראובן ושמעון מצד מזרח ומנר לוי חצי שדה מצד מערב ולא לוי קרקע עולם דמודה רב דקנה כנגד הארוך כיון שלא מצד מה למנור ואהא קאמר דהיכא דמונאל למנור כגון לוי ויהודה מן המערב מודה רב דלא קנה כנגד הארוך אם דלג יהודה וגרסינן מדהו"ל למיכתב יהודה כנגד שמעון דאי גרסינן שמעון כנגד יהודה הלשון דחוק ופ"י מגומגם דלא קאי אדבדי רב אלא אדיוק ואין להקשות אמאי לא קאמר גמרא מודה רב אעיקר דבדיו כדפירש הקונטרס ולימא מדלאל הו"ל למיכתב כי שמא לא חשש הגמרא לפרש זה דפשיטא דלא אמר הכא דלא קנה אלא כנגד הקצר דודאי לא מנר לו מנר שמעון במנר ולא הוטרך לפרש אלא אמאי לא קנה כנגד הארוך כיון שמנר לו מנר שמעון:

במצר ראובן צרוחין תרין. אע"פ שאם היה כותב לו קרקע שצין שדות ראובן וצין שדות שמעון לא היינו יכולין לומר שיקנה חצי שדה כזה דאם כן לא היו צין שדות ראובן ושמעון ט' (בזוית) ומיהו ט' קאמר דקנה באלכסון מקרן לקרן דהויא צין שדות שמעון וראובן בזוית: **במ"ן גאם**. פירש ר"י מנחם ודרום דהיינו משמי רוחות ז' וקשה לפירוש דאם כן אמאי צריך למיכתב לעיל מנר ראובן לרוחין תרין ומנר שמעון לרוחין תרין. אי קני כמין גאם ופירוש הקונטרס נראה עיקר: **איתמר**

ראובן

שמעון

ראובן

שמעון

הקרנות לא מכר לו אלא את הרוחות לא קנה אלא שתי רצועות כנגד איתמר

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פסי"א מה'ל מוכרה ה'ל יח סמג עיין פג טו"ש ע"מ פי"י ריח סעיף כד:

יא ב ג מיי שם ה'ל יג סמג שם טו"ש ח"מ פי"י ריט סעיף ג:

יב ד ה מיי שם ה'ל יד טו"ש ע"מ סעיף ה:

יג ו מיי שם ה'ל טו טו"ש שם סעיף ד:



רבינו גרשום

מכר לו שדה ומצר לו מצר אחד ארוך. כגון מצר מזרחי יראובן על פני כל השדה שמכר לו ומצר אחד קצר כגון למערב השדה מצר שמעון ולא היה מביע מציור אלא עד חצי השדה שמכר לו: אמר רב. הוואיל וכן לא אזלינן בחר מצר הארוך אלא בחר מצר הקצר ולא קנה בשדה אלא כשיעור משך מצורו של שמעון כנגדו עד מצר ראובן: אמרו ליה רב הונא ורב אסי. אמאי אמרת דלא קנה אלא שדה מצר כנגד הקצר של שמעון ליקני כנגד ראש תור. כלומר היכא דאין מביע מצר שמעון אלא כנגד חצי של ראובן ימשך מהוה מצר שמעון אצל השדה באלכסון עד סוף שדה ראובן וכן יקנה והיינו כעין ראש תור שלעלה מרוחב ומלמטה מקצר: ומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון צדו מזרח השדה ומצר לוי ויהודה לצד מערב ואמר לו שדה זו שאני מוכר לך מצד מזרחי עומד ראובן ושמעון ומצד מערב שסמוך לדרום עומד מצר לוי ומצר יהודה לא מצר לו שסמוך ללוי היינו מצר לוי מצר אחד ארוך ומצר אחד קצר מדור"ל למכתב גמי ומצר שמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה אלא מצר ראובן ושמעון למזרח ומצר לוי למערב ולא כתב יהודה ש"מ דלא ניתא ליה דניקני ליה מסוף מצר לוי ועד יהודה אלא כעין ראש תור ולא יותר כמו שצויריין. ואם אוחז שדה שמכר לו חזו לו ראובן משני צידיה בשרות כשיורא ארכה אחת במזרח ואחת במערב וכן לשמעון אחת לצפונה ואחת לדרומה צריך למכתב ליה המוכר מצר ראובן לרוחין תרין וכו' ולא כתב ליה הכי מקנה ליה כל השדה כולה מקצה לקצה לוי ורוחותיה. אבל אי לא כתב ליה אלא מצר ראובן ומזרח ומערב יש לומר שמא לצד מזרח קנה כולו ולצד מערב מעט וכן גמי מצר צפון קנה כולה ומצד דרום קצת מן דרום א). ואיכא למימר דשייר בשדה מקצת: איבעיא להו סיים לו הקרנות שעל זוית אחד של שדה קרן של מצר ראובן ועל זוית אחד קרן של מצר שמעון ועל זוית שלישי קרן מצר לוי ועל זוית רביעי קרן מצר יהודה (כי האי גונא) ולא מצר לו כל אורך השדה על פני כולה ולא כל הרוחב אלא הזויות מהו מי אמרי' הוואיל דמצר ד' קרנותיה כולה מכרה לו השדה על פני כולה או דלמא כיון דלא מצר לו כל ארכה וכל רחבה אלא הקרנות לא מכר לו אלא רצועות באלכסון ההולכות מקרן לקרן ב' רצועות ולא יותר (כי האי גונא): כמין גמא מהו. שמצר לו מצרים שתיים ראובן ארכה מצד אחד ושמעון המצר (דכי). מצר לו

^[א] הצוירים ע"פ סמג התפסתא